

המערערת: אוניברסיטת תל אביב
(הקובלת) באמצעות ב"כ עו"ד ירון זהבי

- נ ג ד -

המשיבה
(הנקבלת) באמצעות ב"כ מר יעקוב בולוס

ערעור 5/2022 – החלטה

1. המשיבה, תלמידת שנה א' בחוג ללימודי הפרעות בתקשורת, זוכתה מהונאה מחמת הספק והורשעה בהפרת הוראות בבחינה בגין החזקת חומר בקרבתה בזמן הבחינה שהיה אסור לשימוש בבחינה ובכך עברה עבירה לפי סעיף 29.4 לתקנון המשמעת סטודנטים.
2. המערערת ביקשה להשית על המשיבה עונש של פסילת קורס, כנהוג במקרים כאלו, אך הממונה גזר על המערערת עונש של פסילת המבחן בלבד, מהטעם שאילו היה משית עליה את העונש המקובל במקרים אלו, היו לימודיה האקדמיים של המשיבה מופסקים, שכן היא כבר רשמה שני כישלונות בשני קורסים אחרים בלימודיה.
3. המערערת טענה כי הממונה טעה בהתחשבותו בשיקול זה, שכן מדובר בשיקול אקדמי גרידא, והיה על הממונה לגזור את העונש המקובל במקרים אלו, קרי פסילת הקורס. המערערת הפנתה אל קביעתו הברורה של הממונה בגזר הדין, לפיה "מדובר בהפרת הוראות בדרגה החמורה, אשר במצב הרגיל מצדיק פסילה של הקורס". לגישת המערערת, יש להבחין בין נסיבות אישיות, כגון מצב רפואי או סוציאקונומי קשה, לבין שיקולים אקדמיים טהורים, כגון הפסקת לימודים, לגביהם אל לו לבית הדין המשמעותי להתערב בשיקול הדעת של הפקולטה, החוג או בית הספר.
4. המשיבה מצדה טענה כי אין כלל נוהג כזה, שכן בית הדין המשמעותי התייחס בעבר לשיקולים אקדמיים כאלו והסכים לקבלן כנסיבות מקילות. כך לדוגמא, הביא ב"כ המשיבה את מקרה 5-2016, שניתן על ידי אב בית הדין הזה בעת שכהן כסגן הממונה על המשמעת. בעת הדיון, הסכים ב"כ המערערת כי אין בתקנון התייחסות מפורשת לסוגיה זאת ואין תקדים מפורש שקובע אבחנה ברורה בין שיקולים אקדמיים לנסיבות אישיות.
5. במהלך הדיון, החלטנו לדחות את הערעור, וההחלטה נמסרה לצדדים. הנימוק שהנחה אותנו הוא שאיננו רואים מקום להבחין בין שיקולים אקדמיים לשיקולים אישיים, וככל שניתן בכלל להבחין בין השניים, איננו רואים פסול בהתחשבות בשיקולים אקדמיים בשלב גזירת העונש הראוי. כפי שנקבע בתיקון 113 לחוק העונשין (הבניית שיקול הדעת בענישה), השיקול העיקרי שאמור להנחות את קביעת העונש הראוי הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת העבירה ומידת אשמתו של הנאשם לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו (חוק העונשין התשל"ז – 1977, סעיף 140ב). תיקון 113 מכיר בכך שעונש זה יכול להביא להשפעה שונה מאוד על נאשמים שונים בשל נסיבותיהם האישיות השונות, ומאפשר לשופט לקחת בחשבון מגוון רחב של שיקולים הקשורים בנאשם הספציפי ובמשפחתו (שם, סעיף 40יא). כך לדוגמא, אותו סכום קנס שיכול להיות זניח עבור נאשם אחד, עלול למוטט כלכלית נאשם אחר, ולכן ראוי שבית המשפט ייקח בחשבון את מצבו הכלכלי של הנאשם בבואו לקבוע את גובה הקנס הראוי. באופן דומה, פסילת קורס יכולה להוות עונש זניח למדי עבור נקבל אחד (אם לדוגמא יש לו קורסים עודפים), ועונש חמור מאוד

- עבור נקבל אחר, כמו במקרה שלפנינו. על מנת להתאים את הענישה לחומרת העבירה, יש לקחת בחשבון את ההשפעה הצפויה של העונש על הנקבל, בהתחשב בכלל נסיבותיו, האקדמיות והלא-אקדמיות כאחד.
6. ב"כ הקובלת ציין בצדק כי בית הדין לא יחייב מרצה לבדוק בחינה אם אינו מוכן לעשות זאת. אנחנו מסכימים כי בתי הדין המשמעתיים בענייני סטודנטים לא צריכים להתערב ביחסי העבודה בין האוניברסיטה לבין חברי הסגל הבכיר והזוטר, וחוב אישי של חבר סגל לעשות מטלה ספציפית עלול לעלות לכדי התערבות כזאת. יחד עם זאת, בסמכותם של בתי הדין המשמעתיים לענייני סטודנטים לחייב את היחידות האקדמיות לפעול באופן מסוים, אפילו אם ניתן לסווג זאת כהתערבות בסוגיה אקדמית טהורה (למשל לבדוק או לא לבדוק בחינה, לפסול או לא לפסול קורס, לציין או למחוק מידע בדבר ההליך המשמעתי בגיליון הציונים של הנקבל וכו'). כפי שציין בצדק ב"כ הנקבלת, הדבר נעשה כעניין שבשגרה על ידי הממונה על המשמעת וסגנו, ואיננו רואים כאן חריגה מסמכות. במידה ואיש הסגל מסרב לקחת חלק בביצוע גזר הדין של בית הדין המשמעתי, על היחידה האקדמית למצוא פתרון הולם אחר, לפי שיקול דעתה האקדמי, על מנת לקיים את החלטת בית הדין במלואה.
7. לאור כך, החלטנו לדחות את הערעור ולהותיר את העונש על כנו.
8. ניתן ביום **10.1.2023** בהיעדר הצדדים. יפורסם ללא שם הנקבלת.

גבי יעל אגמון
חברה ממונה

פרופ' ליאת הדר
חברה נבחרת

ד"ר עמית פונדיק
נשיא ביה"ד לערעורים (סטודנטים)